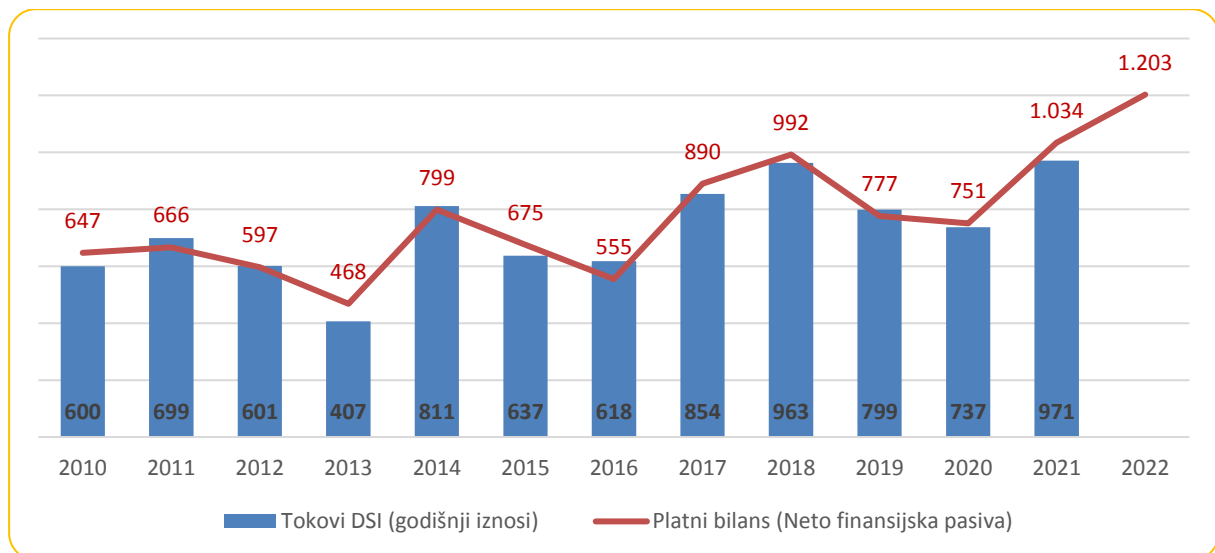

Direktne strane investicije (DSI) – stanje i performanse

Prema preliminarnim podacima Centralne banke BiH (CBBH) u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine (stavka neto finansijska pasiva), direktne strane investicije (DSI) su iznosile 1.2 milijarde KM u 2022. godini i porasle 16.3% u odnosu na prethodnu godinu. Za detaljnije analize svakako je potrebno sačekati i zvanične podatke u okviru stanja i tokova DSI, koji se očekuju krajem augusta ove godine. Nadamo se da će pozitivan pokazatelj i rast DSI u prethodne dvije godine biti potvrđen.

S obzirom da je pandemija Covid-19 imala negativan utjecaj na investicije u cijelom svijetu, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, porast investicija u 2021. godini, kao i preliminarni podaci za 2022. godinu, potvrđuju da kriza može biti i šansa.

Pregled godišnjih iznosa DSI i neto finansijske pasive u BiH, milioni KM

Izvor: Centralna banka BiH

Prema prvim zvaničnim podacima Centralne banke BiH (CBBH) u 2021. godini, direktne strane investicije (DSI) su iznosile 971.2 miliona KM ili 496.6 miliona eura u Bosni i Hercegovini. DSI su u 2021. godini porasle za 32%, sa najvećim iznosom od 2009. godine.

Bosna i Hercegovina je u 2007. godini imala najveći zabilježeni godišnji iznos DSI od 2.6 milijardi KM, zahvaljujući privatizaciji velikih državnih preduzeća. U 2008. godini priliv DSI od 1.3 milijarde KM je bio zadovoljavajući, naročito jer je realizovan bez značajnijih privatizacija i sa pozitivnom strukturom (ulaganje u proizvodni sektor i visoko učešće greenfield ulaganja).

Globalna ekonomska kriza je značajno uticala na smanjenje ulaganja u 2009. godini. U periodu 2010 - 2020. godina trend priliva DSI je promjenljiv i neujednačen, a prosječan godišnji iznos DSI za prethodnih pet godina je iznosio 865 miliona KM.

Pandemija COVID-19 je uticala na direktne strane investicije i u BiH, sa padom registrovanim u zadnjem kvartalu 2019. i u 2020. godini. Smanjenje DSI u 2020. je bilo -7.8%. U odnosu na globalne uslove, stabilan iznos direktnih stranih investicija u 2020. potaknut reinvesticijama i povećanjem u 2021. godini potvrđuju očekivani rast DSI u Bosni i Hercegovini.

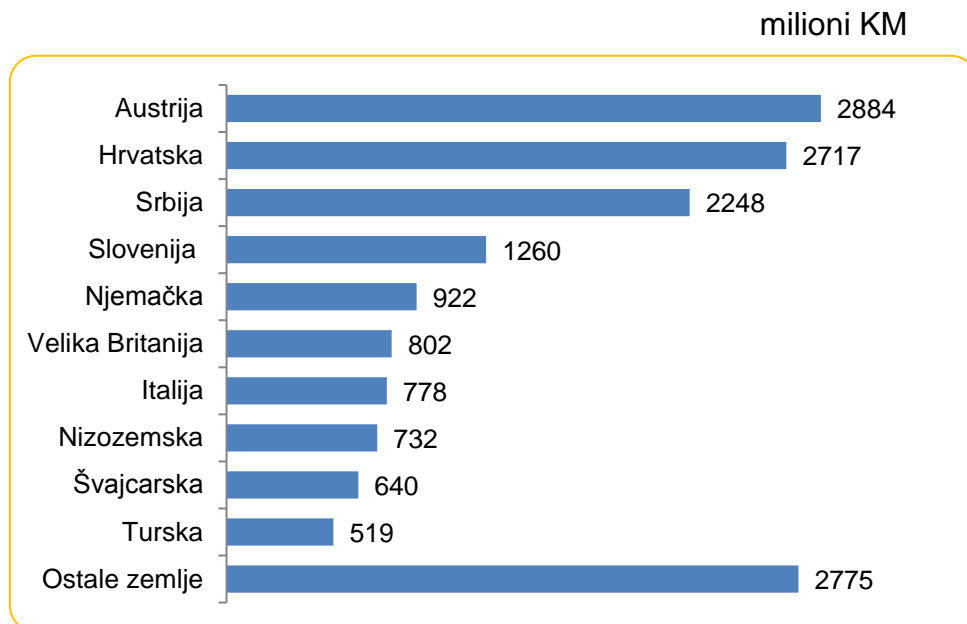
Stanje direktnih stranih investicija na kraju decembra 2021. godine

Ukupne direktne strane investicije u Bosni i Hercegovini, zaključno sa decembrom 2021. iznose 16,276.4 miliona KM (8,322 miliona EUR). Po komponentama iznos čine vlasnički udjeli i zadržane zarade sa 14,032.4 miliona KM (7,174.6 miliona eura) i ostali kapital u iznosu od 2,244.1 miliona KM (1,147.4 miliona eura).

Posmatrano po područjima, zaključno sa decembrom 2021. godine, Federacija BiH učestvuje u ukupnim DSI sa 62.8% (10,221.9 miliona KM), Republika Srpska sa 34.4% (5,596.4 miliona KM) i Brčko Distrikt sa 0.9% (154.2 miliona KM).

Prema ukupnim iznosima ili stanje DSI, zaključno sa decembrom 2021. godine, zemlje koje su investirale najviše u BiH su: Austrija (2,884 miliona KM), Hrvatska (2,717), Srbija (2,248) i Slovenija (1,260 miliona KM). Investicije iz EU 27 zemalja čine 63% ukupnih DSI u BiH (10.3 milijardi KM).

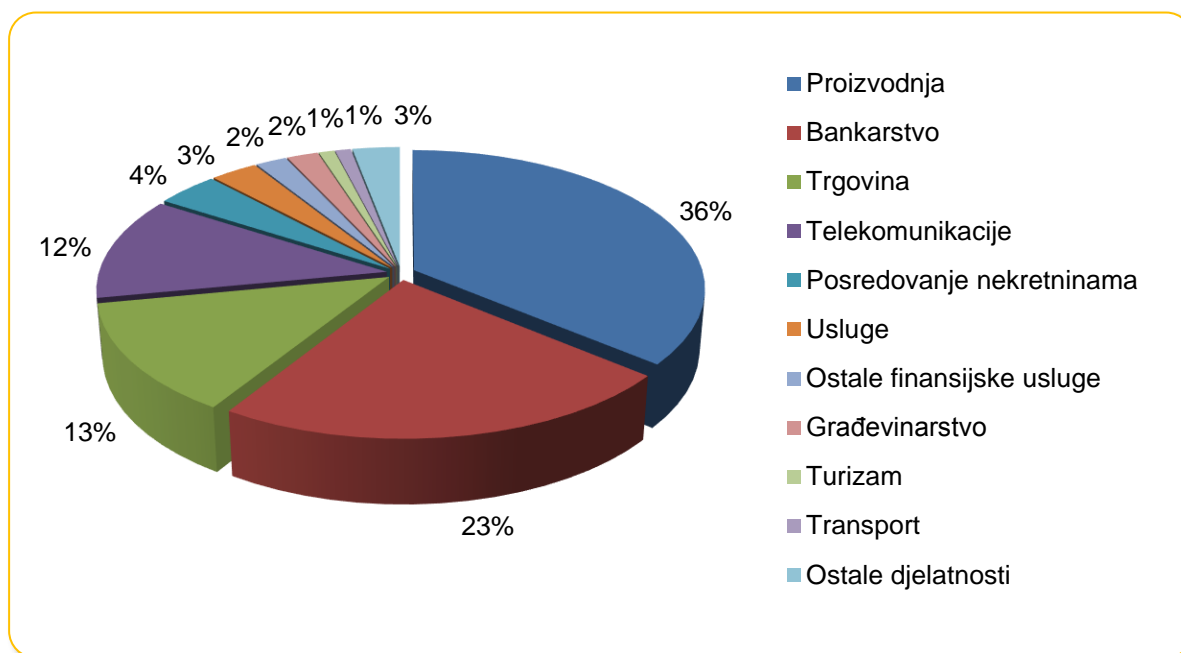
Najznačajnije zemlje investitori u BiH, maj 1994. - decembar 2021, Ukupno 16.3 milijardi KM

Izvor: Centralna banka BiH (CBBH), august 2022. godine

U okviru proizvodnje (primarna, industrijska i proizvodnja struje) investirano je 36% od ukupnih direktnih stranih investicija, slijedi bankarski sektor sa 23%, trgovina 13% i telekomunikacije 12%.

Stanje DSI po sektorima (%) maj 1994 – decembar 2021.

Izvor: Centralna banka BiH (CBBH), august 2022. godine

Direktne strane investicije u Bosni i Hercegovini u 2021. godini

Prema podacima Centralne banke BiH direktne strane investicije u BiH su u prethodnoj godini iznosile 971.2 miliona KM ili 496.6 miliona eura.

Povećanje DSI od 32% u 2021. godini i najveći iznos od 2009. godine, jeste pozitivan pokazatelj. Kako je saopćeno iz Centralne banke BiH: „Prilivi investicija se mogu okarakterizirati kao ohrabrujući, jer su za 250 miliona veći nego u 2020. Trend rasta reinvestirane zarade postojećih preduzeća sa stranim investicijama iz 2020. godine se nastavio i u 2021. S tim da su reinvestirane zarade imale manje učešće (od 54%) u ukupnim tokovima, jer je zabilježeno značajno povećanje investicija u formi vlasničkih udjela, dok je istovremeno došlo do smanjenja ostalog kapitala.“

Zemlje koje su u Bosnu i Hercegovinu u 2021. godini najviše investirale su: Švicarska (210.8 miliona KM), Turska (147.0 miliona KM) i Velika Britanija (126.1 miliona KM). Zemlje koje slijede su registrovale značajnija povećanja kapitala u 2021. godini (preko 50 miliona KM): Austrija (96.1), Hrvatska (82.0), Srbija (79.5), Njemačka (76.9), Slovenija (70.7) i Italija (58.7 miliona KM).

Prema saopštenju Centralne banke BiH, posmatrano po djelatnostima, najviše stranih investicija u 2021. je realizovano u okviru: Trgovina na malo (osim trgovine motornim vozilima i motociklima) 172.9 miliona KM, Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme 114.1 miliona KM i Proizvodnja baznih metala 102.7 miliona KM. Uz navedene djelatnosti značajno povećanje (preko 50 miliona KM) registrovano je za: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (82.7), Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima (78.1), Proizvodnja papira i proizvoda od papira (64.4 miliona KM).

Povećanje stranih ulaganja potaknuto reinvestiranjem potvrđuje pozitivno poslovanje i širenje kapaciteta postojećih stranih investitora, što je svakako dobar pokazatelj i za potencijalne investitore.

Svjedočenja ili „uspješne priče“ stranih ulagača potvrđuju da je Bosna i Hercegovina povoljna destinacija za strana ulaganja, te da treba biti optimističan u pogledu priliva direktnih stranih ulaganja u narednom periodu. Očekivana povećanja nivoa stranih ulaganja bazirana su na mogućnostima za ulaganje, privatizaciji strateških kompanija, izraženom interesu potencijalnih ulagača, kao i projektima koji su u fazi realizacije.

Mart 2023. godine